

Йордан Г. М.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Тарасюк В. Ю.

ВНЗ «Ужгородський національний університет»

Лаврик О. В.

Національний університет «Одеська політехніка»

ВПЛИВ ФАКТЧЕКІНГУ НА ЯКІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

У статті досліджено вплив фактчекінгу на формування цифрових стандартів журналістики в умовах збільшеної кількості дезінформації. Встановлено, що фактчекінг є одним з основних інструментів забезпечення достовірності інформації, який сприяє підвищенню стандартів етики й медіаграмотності. Актуальність дослідження зумовлена потребою в адаптації журналістських процесів до викликів цифрової епохи, коли динаміка поширення інформації нерідко перевищує можливість її верифікації, що створює значні загрози для інформаційної безпеки суспільства. Метою дослідження є аналіз основних викликів та обмежень у процесі впровадження фактчекінгу, виокремлення основних критеріїв оцінювання достовірності фактів, а також розроблення рекомендацій щодо вдосконалення методів верифікації інформації в контексті розвитку цифрових стандартів журналістики. У дослідженні застосовано системний підхід, методи контент-аналізу, порівняльного аналізу та структурно-функціонального підходу для вивчення взаємозв'язків між фактчекінгом, цифровими стандартами журналістики та інформаційною безпекою. У результатах дослідження висвітлено основні виклики, що впливають на ефективність фактчекінгу, серед яких недостатній рівень технологічної інтеграції інструментів перевірки, низький рівень кваліфікації журналістів у застосуванні цифрових технологій, обмежений доступ до надійних джерел інформації та відсутність чіткої законодавчої регламентації діяльності фактчекінгових платформ. У контексті вдосконалення процесу верифікації фактів запропоновано критерії оцінювання їхньої достовірності, зокрема надійність джерела, узгодженість фактів, доказовість, аналіз цифрових зв'язків та контекстуальність. Доведено, що вдосконалення методів перевірки фактів можливе через впровадження автоматизованих систем перевірки, таких як алгоритми обробки текстів і аналізу метаданих, стандартизацію процесів перевірки інформації, розроблення навчальних програм для журналістів та створення прозорих механізмів публічного звітування про методи перевірки. Висновки дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу до розвитку фактчекінгу, який має враховувати технологічні, освітні та правові аспекти. Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням впливу інноваційних технологій, таких як штучний інтелект і блокчейн, на підвищення прозорості журналістських процесів.

Ключові слова: медіаграмотність, цифрові стандарти, аналітична журналістика, інформаційна достовірність, технології перевірки.

Постановка проблеми. Фактчекінг як важливий інструмент сучасної журналістики набуває особливої актуальності в умовах глобальної цифровізації інформаційного простору. Збільшення обсягів інформації та її стрімке поширення через цифрові медіа сприяють появі недостовірних новин, маніпуляцій та дезінформації, що створює серйозні виклики для суспільства. Важливим завданням наукових досліджень у цій галузі

є аналіз впливу технологій перевірки фактів на якість контенту, а також розроблення ефективних методів інтеграції фактчекінгу в журналістську діяльність. З наукового погляду, вивчення цих питань сприяє розумінню механізмів формування довіри до інформації, тоді як практичне значення полягає в зміцненні стандартів медіаграмотності та підвищенні рівня інформаційної достовірності. Отже, проблема фактчекінгу тісно пов'язана

з актуальними викликами цифрової епохи, які вимагають інтегрованих підходів до забезпечення якості журналістських матеріалів, захисту від інформаційних загроз та впровадження технологій, які дозволяють верифікувати дані в реальному часі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз сучасних досліджень акцентує на різних аспектах застосування фактчекінгу в цифровій журналістиці, висвітлюючи його роль у забезпеченні точності й достовірності інформації в умовах стрімкого розвитку медіаплатформ. Наукові праці поділено на чотири основні блоки, кожен з яких визначає важливі результати та перспективи розвитку. Перший блок присвячено ролі фактчекінгу в боротьбі з дезінформацією та маніпулятивним впливом у медіа. У статті В. Шевченко [1] розглянуто механізми верифікації інформації, які сприяють зменшенню кількості неточностей у журналістському контенті. Як підкреслює авторка, це позитивно впливає на рівень довіри аудиторії. Особливу увагу приділено впровадженню таких механізмів у повсякденну журналістську практику. На протидію маніпуляціям через цифрові ЗМІ фокусує увагу Ю. Кияшко [2]. У роботі доведено, що фактчекінг формує критичний підхід аудиторії до отриманої інформації, допомагаючи знизити вплив неправдивих новин. У контексті гібридних конфліктів Д. Гуцуляк [3] наголошує на важливості перевірки фактів для забезпечення інформаційної безпеки. Результати роботи демонструють, що фактчекінг є важливим інструментом протидії інформаційним атакам. Особливу увагу в дослідженні А. В. Шуби [4] приділено локальному аспекту, зокрема специфіці українського медіапростору, що дозволяє глибше зрозуміти контекст та особливості функціонування медіа в Україні. Ці дослідження підтверджують ефективність фактчекінгу в боротьбі з дезінформацією. Проте залишається потреба в розширенні його застосування для розв'язання проблем, пов'язаних із локальними інформаційними викликами.

Другий блок охоплює технології, що становлять основу фактчекінгу. Технічні аспекти цього процесу аналізують В. Галудзіна-Горобець і М. Лисинюк [5], які наголошують, що штучний інтелект значно підвищує швидкість і точність перевірки фактів. Водночас, на думку авторів, технології потребують доопрацювання для повного врахування специфіки різних регіонів. У роботі таких авторів, як Л. Грейвс, М. Амазін (L. Graves, M. Amazeen) [6], підкреслюється

важливість інтеграції етичних стандартів у технологічні рішення. Науковці також підкреслюють важливість міждисциплінарного підходу в розвитку таких платформ. Учений П. Мена (P. Mena) [7] звертає увагу на необхідність балансу між технологічними інноваціями та людською участю, що є основним для забезпечення якості перевірки. Взаємодію користувачів із платформами фактчекінгу детально аналізують Л. Дірікс і К.-Г. Лінден (L. Dierickx і C.-G. Lindén) [8], які дійшли висновку, згідно з яким гнучкість цих інструментів підвищує їхню популярність серед аудиторії. Попри значний прогрес у розробленні технологій для фактчекінгу, залишається актуальним питання їх адаптації до конкретних потреб аудиторії та регіональних умов.

Третій блок досліджень стосується автоматизації процесу перевірки фактів. Науковці З. Го, М. Шліхткрулл і А. Влахос (Z. Guo, M. Schlichtkrull, A. Vlachos) [9] здійснюють огляд автоматизованих систем. Автори стверджують, що такі інструменти скорочують час на перевірку інформації. Водночас учені наголошують на необхідності ручного втручання для уникнення помилок.

Дослідники П. Наков (P. Nakov) та співавтори [10] з'ясовують, як автоматизовані системи можуть підтримувати журналістів у первинній перевірці фактів. Науковці наголошують, що ці системи ефективні, але потребують налаштування для точного розпізнавання складних маніпуляцій.

Автори А. Вьолкер і Т. Пауелл (A. Wölker і T. Powell) [11] акцентують на сприйнятті аудиторією автоматизованих платформ. Учені підкреслюють, що автоматизація відкриває нові можливості для вдосконалення фактчекінгу, проте важливо зберігати прозорість алгоритмів і забезпечувати їхню етичну відповідність.

Четвертий блок досліджень зосереджує увагу на етичних аспектах впровадження фактчекінгу. Структурні фактори, які впливають на глобальне поширення фактчекінгу, детально аналізуються в праці такого автора, як М. Амазін (M. Amazeen) [12]. Дослідник пропонує підхід, орієнтований на формування єдиних стандартів для регулювання цієї діяльності. Науковці М. Хімма-Кадакас і І. Ояметс (M. Himma-Kadakas, I. Ojamets) [13] вивчають професійні компетенції журналістів, зазначаючи, що ефективність фактчекінгу залежить від рівня підготовки представників медіа. Практичні аспекти застосування фактчекінгу в середземноморських країнах розглядають В. Морено-Хіль, Х. Рамон-Бегас і М. Маурі-Ріос

(V. Moreno-Gil, X. Ramon-Vegas, M. Mauri-Ríos) [14]. Автори акцентують на необхідності адаптації міжнародних стандартів до локальних умов, що може значно підвищити ефективність таких інструментів. Увага до етичних аспектів є надзвичайно важливою для вдосконалення фактчекінгу, але потребує подальшого вивчення способів гармонізації стандартів на міжнародному рівні.

Таким чином, дослідження підтверджують значний потенціал фактчекінгу для покращення якості інформації, водночас наголошуючи на необхідності вдосконалення технологій, розробки навчальних програм для журналістів та формування етичних стандартів, що гарантують довіру до цього процесу.

Попри значний прогрес у вивченні фактчекінгу, нерозв'язаними залишаються питання його інтеграції в цифрові журналістські процеси, зокрема під час оперативного реагування на кризові ситуації. Недостатньо з'ясованими є вплив фактчекінгу на формування довіри аудиторії та можливості адаптації технологій до регіональних особливостей. Критерії перевірки достовірності інформації потребують уточнення з урахуванням специфіки соціальних мереж, мультимедійного контенту та швидкого поширення даних.

Серед основних викликів упровадження фактчекінгу – обмежений доступ до надійних джерел, недостатня прозорість алгоритмів перевірки та низький рівень підготовки журналістів. Додатковою проблемою є відсутність належної

регуляторної підтримки, що ускладнює систематичне застосування фактчекінгу в медіапросторі.

Запропоноване дослідження спрямоване на подолання цих прогалин через уточнення критеріїв, розроблення рекомендацій щодо впровадження новітніх технологій та вдосконалення стандартів цифрової журналістики, що сприятиме підвищенню довіри до медіа.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні впливу фактчекінгу на якість інформації в цифровій журналістиці, дослідженні його ролі в підвищенні достовірності даних і розвитку медіаграмотності, а також в оцінюванні сучасних технологій перевірки фактів.

Завдання статті:

1. Дослідити роль фактчекінгу в умовах цифрової журналістики, зокрема його вплив на забезпечення достовірності інформації та формування довіри до медіа.

2. Проаналізувати основні підходи, технології та критерії перевірки фактів у журналістиці з урахуванням специфіки цифрового контенту.

3. Визначити виклики та обмеження у впровадженні фактчекінгу та запропонувати рекомендації для вдосконалення методів перевірки фактів у контексті розвитку цифрових стандартів журналістики.

Виклад основного матеріалу. Фактчекінг у цифровій журналістиці – це основний інструмент забезпечення достовірності інформації в умовах інформаційного перенасичення. Він є важливим

Таблиця 1

Роль фактчекінгу в цифровій журналістиці: суспільний вплив та результати

Аспект впливу фактчекінгу	Суспільна роль	Результати та вплив на журналістику
Забезпечення достовірності	Підвищення стандартів якості контенту	Зменшення кількості фейкових новин у засобах масової інформації та посилення довіри аудиторії до медіа
Зниження впливу дезінформації	Протидія маніпуляціям та фальсифікаціям	Швидке спростування неправдивої інформації через спеціалізовані платформи та інструменти
Підтримка етичних стандартів	Формування етичної основи для журналістської діяльності	Запровадження прозорих алгоритмів перевірки фактів у редакційні політики
Посилення ролі журналістів	Підвищення довіри до журналістських розслідувань	Використання фактчекінгових платформ як джерела для незалежних журналістських розслідувань
Розвиток медіаграмотності	Формування критичного мислення в споживачів контенту	Упровадження навчальних програм, спрямованих на пояснення механізмів перевірки фактів
Виявлення маніпулятивного контенту	Протидія прихованим інформаційним впливам	Використання алгоритмів аналізу тексту для виявлення маніпуляцій, наприклад, у політичних кампаніях

Джерело: сформовано авторами на основі [7, с. 660; 8; 12, с. 97].

засобом боротьби з поширенням дезінформації, маніпуляцій та фейкових новин, які становлять серйозну загрозу як для суспільної довіри до медіа, так і для формування критичного мислення аудиторії. Роль фактчекінгу виходить за межі простої перевірки достовірності даних, оскільки він формує нові підходи до створення, поширення та споживання контенту, закладаючи основи етики цифрової журналістики. Наукові дослідження демонструють, що впровадження фактчекінгу підвищує якість контенту, знижує вплив дезінформації та сприяє медіаграмотності (табл. 1).

Наприклад, українська платформа StopFake [15], яка зосереджена на виявленні та спростуванні фейкових новин, є одним із найвиразніших прикладів ефективного використання фактчекінгу в умовах інформаційної війни. Команда платформи застосовує системний підхід до аналізу контенту, використовуючи алгоритми для визначення джерела інформації, аналізу її контексту та зіставлення з достовірними даними.

Ще одним важливим прикладом є платформа FactCheck.org [16], яка спеціалізується на перевірці заяв політичних лідерів. Ця ініціатива активно використовує сучасні технології для аналізу текстів, зокрема алгоритми обробки природної мови (NLP), що дозволяють автоматично виявляти неправдиві твердження. Під час президентських виборів платформа щоденно публікує аналітичні звіти, спрямовані на забезпечення прозорості інформації.

У міжнародному контексті мережа IFCN [17] сприяє стандартизації фактчекінгу шляхом акредитації незалежних платформ, які зобов'язуються

дотримуватись визначених етичних стандартів. Наприклад, IFCN розробила універсальні принципи прозорості й незалежності, які стали основою для багатьох фактчекінгових ініціатив.

Фактчекінг у журналістиці базується на використанні різних підходів і технологій, які дозволяють ефективно перевіряти інформацію та забезпечувати її достовірність. У сучасних умовах збільшення обсягів цифрових даних і поширення дезінформації впровадження технологій фактчекінгу є важливим чинником забезпечення інформаційної безпеки. Основні підходи охоплюють аналіз джерел, обробку тексту, використання метаданих, перехресну перевірку та автоматизацію процесів за допомогою передових технологічних інструментів. Це дає змогу журналістам оперативно виявляти недостовірну інформацію, дотримуючись високих стандартів якості контенту (табл. 2).

На практиці аналіз джерел реалізується через платформи на зразок Snopes, які перевіряють репутацію джерела, його попередні публікації та відповідність заявленої інформації реальності. Наприклад, фактчекінгові організації використовують ці дані для спростування неправдивих новин. Обробка тексту здійснюється за допомогою NLP-алгоритмів, які аналізують стиль, семантику та синтаксис, дозволяючи виявляти приховані маніпуляції.

Метадані відіграють важливу роль у перевірці мультимедійного контенту. Інструменти, такі як InVID [18], дозволяють аналізувати відео та фото, визначаючи місце, дату створення та можливі зміни у файлах. Автоматизація перевірки інформації

Таблиця 2

Підходи й технології фактчекінгу

Підхід/технологія	Призначення	Переваги впровадження
Аналіз джерел	Перевірка репутації та автентичності джерел інформації	Знижує ризик поширення неправдивих новин через ненадійні джерела
Обробка тексту	Виявлення маніпуляцій у контенті	Дає змогу виявляти неузгодженості або навмисні викривлення в текстах
Метадані	Аналіз цифрових слідів для встановлення першоджерела	Забезпечує визначення автентичності мультимедійних матеріалів
Перехресна перевірка	Порівняння інформації з кількох незалежних джерел	Сприяє підвищенню рівня достовірності шляхом підтвердження даних
Автоматизація перевірки	Використання алгоритмів штучного інтелекту	Прискорює процес перевірки великих обсягів інформації та зменшує вплив людського фактора
Візуальний аналіз	Перевірка автентичності мультимедійного контенту	Дає змогу виявляти маніпуляції у фото- та відеоматеріалах
Співпраця через глобальні мережі	Стандартизація процесів та обмін даними між платформами	Забезпечує уніфікацію підходів до фактчекінгу на міжнародному рівні

Джерело: сформовано авторами на основі [3, с. 24; 8; 9, с. 179; 10].

Критерії перевірки достовірності фактів у журналістиці

Критерій перевірки	Опис критерію	Значення
Надійність джерела	Оцінювання джерела за його репутацією, незалежністю та результатами попередньої діяльності	Відмова від використання ненадійних джерел зменшує ризик поширення неправдивої інформації
Узгодженість фактів	Зіставлення інформації з іншими перевіреними джерелами	Сприяє створенню об'єктивної картини подій шляхом усунення суперечностей
Доказовість	Підтвердження фактів за допомогою офіційних документів або результатів наукових досліджень	Забезпечує емпіричну базу для достовірності поданої інформації
Аналіз метаданих	Перевірка часових і географічних міток у файлах (зображеннях, відео тощо)	Виявлення змін у мультимедійних файлах дозволяє уникнути маніпуляцій
Контекстуальність	Визначення контексту, у якому використовується інформація	Унеможливорює спотворення контексту фактів, що часто використовується в маніпуляціях

Джерело: сформовано автором на основі [1, с. 141; 2, с. 31].

ції завдяки алгоритмам штучного інтелекту, таким як ClaimReview, забезпечує швидке сканування новин для пошуку сумнівного контенту. Водночас візуальний аналіз застосовується для виявлення фейкових відео та зображень, наприклад, через інструменти для розпізнавання deepfake [27].

Глобальні ініціативи, такі як European Digital Media Observatory (далі – EDMO) [19], забезпечують створення регіональних хабів для підтримки фактчекінгових платформ і координації досліджень у сфері боротьби з дезінформацією. EDMO сприяє інтеграції дослідницьких установ, журналістів та платформ для обміну даними й розроблення нових методів боротьби з фейками. Як наслідок, такі ініціативи дозволяють забезпечити якість та прозорість журналістських матеріалів.

Формування стандартів цифрової етики тісно пов'язане з визначенням критеріїв перевірки достовірності фактів. У цифрову епоху журналістика стикається з викликами, що виникають унаслідок масового поширення маніпуляцій, дезінформації та пропаганди. Чітко визначені критерії дають змогу систематизувати процес перевірки фактів, закріпити етичні норми в практиці журналістів і підвищити рівень довіри до медіа. Вони є інструментом стандартизації інформаційних процесів, мінімізації впливу суб'єктивних оцінок та забезпечення прозорості у висвітленні подій (табл. 3).

Зазначені критерії впливають на стандарти цифрової етики через конкретні ініціативи та кейси. Наприклад, критерієм надійності джерела користуються українські видання, які перевіряють інформацію, зокрема, через бази даних міжнародних організацій [3, с. 24]. У випадку висвітлення

війни в Україні медіа використовують дані Офісу Генерального прокурора України [20] для підтвердження заяв щодо воєнних злочинів.

Узгодженість фактів є достатньо важливим елементом під час перевірки заяв політичних діячів. Наприклад, аналізуючи економічні обіцянки уряду України, платформи, такі як VoxCheck [21], порівнюють заяви з офіційною статистикою Держстату України [22], що дозволяє уникнути маніпуляцій із цифрами та забезпечити точність публічних дискусій.

Доказовість є важливим критерієм у журналістиці розслідувань. Наприклад, команда розслідувачів Bihus.Info [23] посиляється на документи, отримані через систему публічних закупівель ProZorro [24], для підтвердження фактів корупції.

Аналіз цифрових зв'язків активно використовується українськими журналістами для виявлення джерел поширення фейкової інформації. Зокрема, платформа CrowdTangle [25], яку застосовують українські редакції, дає змогу визначати, які акаунти або медіа найчастіше поширюють дезінформацію. Цей інструмент також допомагає зрозуміти масштаби впливу маніпулятивного контенту.

Контекстуальність допомагає уникати маніпуляцій зі словами, що виникають через спотворення контексту. Наприклад, публікації, що містять інтерв'ю з публічними особами, часто перевіряються платформами, такими як Texty.org.ua [26], для того, щоб забезпечити точність відтворення сказаного та уникнути можливих викривлень змісту.

Таким чином, критерії перевірки достовірності фактів є важливим інструментом для закріплення стандартів цифрової етики. Вони сприяють міні-

мізації ризиків поширення маніпулятивного контенту, забезпечують прозорість журналістської діяльності та формують довіру до медіа як надійного джерела об'єктивної інформації.

Упровадження фактчекінгу в журналістські практики супроводжується низкою викликів та обмежень, що впливають на ефективність цього інструменту в забезпеченні достовірності інформації. Однією з основних проблем є масове поширення дезінформації в умовах цифрової епохи, коли обсяг неправдивої інформації значно перевищує ресурси фактчекінгових платформ. Це призводить до того, що журналісти змушені працювати в умовах обмеженого часу для перевірки фактів, що значно ускладнює забезпечення високих стандартів якості інформації.

Ще одним важливим обмеженням є недостатній рівень технологічної інтеграції фактчекінгових інструментів у роботу редакцій. Багато медіа, особливо регіональних, не мають доступу до сучасних алгоритмів аналізу даних, що знижує ефективність перевірки фактів. Крім того, використання автоматизованих систем перевірки обмежується технічними й фінансовими ресурсами, що є особливо актуальним для країн із нестабільною економічною ситуацією.

Іншим важливим викликом є низький рівень підготовки журналістів до роботи з фактчекінговими інструментами [8, с. 18]. Попри наявність навчальних програм, більшість редакцій не застосовують систематичного підходу до підвищення кваліфікації співробітників у цій галузі. Це призводить до невідповідності між вимогами до перевірки інформації та реальними професійними навичками журналістів, що обмежує ефективність впровадження фактчекінгу в практичну журналістську діяльність.

Юридичні та етичні аспекти також відіграють важливу роль у процесі впровадження фактчекінгу. У багатьох країнах відсутні регуляторні норми, які б визначали правові межі для діяльності фактчекінгових платформ [7, с. 665]. Така ситуація створює можливості для маніпуляцій і порушень, зокрема в контексті політичних кампаній. Етичні проблеми пов'язані з необхідністю знаходити баланс між швидкістю реагування на інформаційні фейки та ґрунтовністю перевірки фактів. Надмірна оперативність може призвести до зниження якості перевірки, що, безумовно, впливатиме на довіру до медіа.

Крім того, у процесі впровадження фактчекінгу існують ризики втрати довіри до медіа, пов'язані з відсутністю прозорості в методології перевірки.

Якщо аудиторія не має чіткого уявлення про процес перевірки або якщо результати перевірки не підкріплені достатніми доказами, це може викликати скептицизм і знизити рівень довіри до журналістів.

Удосконалення методів перевірки фактів у контексті розвитку цифрових стандартів журналістики потребує комплексного підходу, який враховує технологічні, освітні та організаційні аспекти. Насамперед важливо інтегрувати сучасні цифрові інструменти, такі як алгоритми обробки природної мови та системи аналізу метаданих, для автоматизації процесів перевірки. Використання таких рішень, як CrowdTangle, дає змогу виявляти джерела дезінформації та відстежувати її поширення в соціальних мережах. Розробка спеціалізованих програмного забезпечення, орієнтованого на аналіз тексту, зображень та відео, забезпечить журналістів потужними інструментами для перевірки інформації в реальному часі.

Освітній аспект має вирішальне значення в удосконаленні методів фактчекінгу [13, с. 885]. Пропонується створення для журналістів систематичних тренінгів і навчальних програм, спрямованих на підвищення їхньої обізнаності у сфері цифрової етики, використання інструментів перевірки та аналізу інформації [27; 28]. Особливу увагу варто приділити підготовці регіональних журналістів, які часто не мають таких ресурсів, як їхні колеги з національних або міжнародних медіа. Важливим кроком у цьому напрямі є інтеграція спеціалізованих курсів із фактчекінгу в освітні програми закладів вищої освіти, що готують журналістів. Це дасть змогу здобувачам отримати як теоретичні знання, так і практичні навички, необхідні для ефективної роботи з перевіркою інформації в умовах сучасних медіа [29].

На організаційному рівні доцільно створити стандартизовані протоколи перевірки фактів, які будуть спільними для різних редакцій. Це сприятиме підвищенню якості перевірки інформації та забезпеченню прозорості журналістських процесів. Рекомендовано також встановити чіткі етапи перевірки: оцінку надійності джерела, аналіз даних із використанням офіційних баз, перехресну перевірку інформації з незалежними джерелами та фінальну верифікацію результатів.

Законодавча підтримка також є важливою складовою. Рекомендовано ініціювати створення нормативно-правової бази, яка регулюватиме діяльність фактчекінгових платформ і забезпечуватиме захист журналістів, що займаються викриттям дезінформації. Зокрема, необхідно розробити

закони, які гарантуватимуть доступ до відкритих даних та спростять взаємодію журналістів із державними інформаційними ресурсами.

Важливим елементом є комунікація із суспільством [4, с. 349]. Запровадження публічних звітів про методи перевірки, доступних для аудиторії, дозволить підвищити довіру до фактчекінгових процесів. Це може бути реалізовано через створення спеціалізованих сторінок на сайтах редакцій, де детально описуватимуться підходи до перевірки конкретних матеріалів.

Таким чином, удосконалення методів перевірки фактів у журналістиці потребує поєднання технологічних інновацій, підвищення рівня підготовки журналістів, розробки нормативної бази та формування нових стандартів прозорості. Ці заходи забезпечать розвиток цифрових стандартів журналістики та сприятимуть підвищенню якості й достовірності інформації.

Висновки. Здійснене нами дослідження дало змогу дійти висновків, згідно з якими фактчекінг у цифровій журналістиці є основним інструментом забезпечення достовірності інформації. Він виконує важливу роль у боротьбі з дезінформацією, сприяє підвищенню стандартів журналістської етики, а також посилює медіаграмотність аудиторії. Запровадження фактчекінгу трансформує журналістику, застосовуючи нові підходи до створення, перевірки та поширення контенту.

Основними проблемами, які були виявлені, є масове поширення неправдивої інформації,

недостатня інтеграція сучасних фактчекінгових інструментів у редакційну діяльність, низький рівень підготовки журналістів до роботи з новими технологіями, а також відсутність регуляторних норм, які б створювали чіткі межі для діяльності фактчекінгових платформ, та прозорих алгоритмів перевірки журналістських матеріалів.

З метою подолання зазначених викликів рекомендується впровадження автоматизованих систем перевірки, інтеграція алгоритмів обробки текстів та метаданих у журналістські процеси, а також створення навчальних програм для журналістів, зокрема з акцентом на цифрову етику та використання фактчекінгових інструментів. Крім того, пропонується розробка стандартів для уніфікації процесів перевірки інформації в редакціях, а також законодавче регулювання доступу до відкритих даних. Публічні звіти щодо методів перевірки також сприятимуть підвищенню довіри аудиторії до журналістики.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності нових технологій, таких як блокчейн, для забезпечення прозорості журналістських процесів, розробці стандартів для інтеграції алгоритмів штучного інтелекту в журналістику, а також в аналізі впливу технологій віртуальної та доповненої реальності на якість контенту. Особливу увагу варто приділити розробленню механізмів адаптації журналістики до умов глобальної цифровізації, які б сприяли збереженню довіри аудиторії та забезпечували високі професійні стандарти у сфері медіа.

Список літератури:

1. Шевченко В. Фактчекінг і верифікація у журналістській роботі. *Образ*. 2018. Вип. 1. С. 140–153. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/73072/1/Shevchenko_FactCheking.pdf (дата звернення: 25.01.2025).
2. Кияшко Ю. Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2019. Вип. 45. С. 28–35. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Visnyk-45-druk.pdf#page=28> (дата звернення: 25.01.2025).
3. Гуцуляк Д. Фактчекінг як інструмент протидії дезінформації в умовах гібридних конфліктів. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2024. Т. 2. Вип. 12. С. 22–26. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.2.3>
4. Шуба А. В. Особливості фактчекінгової діяльності в українському медіапросторі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Т. 34. Вип. 73. № 3. С. 346–350. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/3_2023/3_2023.pdf#page=358 (дата звернення: 25.01.2025).
5. Галудзіна-Горобець В., Лисинюк М. Технології перевірки фактів у протистоянні дезінформації сучасного інформаційного простору. *Український інформаційний простір*. 2022. Вип. 2. № 10. С. 149–155. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.269842>
6. Graves L., Amazeen M. Fact-checking as idea and practice in journalism Oxford University Press, 2019. URL: <https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:a7450b2f-f5a7-4207-90e2-254ec5de14e2> (date of access: 25.01.2025).
7. Mena P. Principles and boundaries of fact-checking: Journalists' perceptions. *Journalism Practice*. 2019. Vol. 13. № 6. P. 657–672. DOI: <https://doi.org/10.1080/17512786.2018.1547655>

8. Dierickx L., Lindén C.-G. Journalism and Fact-Checking Technologies: Understanding User Needs. *Communication+ 1*. 2023. Vol. 10. № 1. DOI: <https://doi.org/10.7275/cpo.1879>
9. Guo Z., Schlichtkrull M., Vlachos A. A survey on automated fact-checking. *Transactions of the Association for Computational Linguistics*. 2022. Vol. 10. P. 178–206. DOI: https://doi.org/10.1162/tacl_a_00454 (date of access: 25.01.2025).
10. Nakov P., Barrón-Cedeño A., Elsayed T., Márquez L., Suárez-Paniagua A., Zaghouani W. Automated fact-checking for assisting human fact-checkers. *arXiv preprint*. 2021. arXiv:2103.07769. URL: <https://arxiv.org/abs/2103.07769> (date of access: 25.01.2025).
11. Wölker A., Powell T. E. Algorithms in the newsroom? News readers' perceived credibility and selection of automated journalism. *Journalism*. 2021. Vol. 22. № 1. P. 86–103. DOI: <https://doi.org/10.1177/1464884918757072>
12. Amazeen M. A. Journalistic interventions: The structural factors affecting the global emergence of fact-checking. *Journalism*. 2020. Vol. 21. № 1. P. 95–111. DOI: <https://doi.org/10.1177/1464884917730217>
13. Himma-Kadakas M., Ojams I. Debunking false information: Investigating journalists' fact-checking skills. *Digital Journalism*. 2022. Vol. 10. № 5. P. 866–887. DOI: <https://doi.org/10.1080/21670811.2022.2043173>
14. Moreno-Gil V., Ramon-Vegas X., Mauri-Ríos M. Bringing journalism back to its roots: Examining fact-checking practices, methods, and challenges in the Mediterranean context. *Profesional De La Información*. 2022. Vol. 31. № 2. DOI: <https://doi.org/10.3145/epi.2022.mar.15>
15. StopFake: website. 2024. URL: <https://www.stopfake.org/> (date of access: 12.01.2025).
16. FactCheck.org: website. 2024. URL: <https://www.factcheck.org/> (date of access: 12.01.2025).
17. International Fact-Checking Network (IFCN): website. 2024. URL: <https://www.ifcncodeofprinciples.poynter.org/> (date of access: 12.01.2025).
18. InVID: website. 2024. URL: <https://www.invid-project.eu/> (date of access: 12.01.2025).
19. European Digital Media Observatory (EDMO): website. 2024. URL: <https://edmo.eu/> (date of access: 12.01.2025).
20. Офіс Генерального прокурора України. Офіційний вебсайт. 2024. URL: <https://gp.gov.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).
21. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. 2024. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).
22. VoxCheck. VoxUkraine Fact-Checking Platform: website. 2024. URL: <https://voxukraine.org/voxcheck/> (date of access: 25.01.2025).
23. Bihus.Info. Платформа журналістських розслідувань. Офіційний вебсайт. 2024. URL: <https://bihus.info/> (дата звернення: 25.01.2025).
24. ProZorro. Система публічних закупівель України. Офіційний вебсайт. 2024. URL: <https://prozorro.gov.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).
25. CrowdTangle: website. 2024. URL: <https://www.crowdtangle.com/> (date of access: 25.01.2025).
26. Texty.org.ua. Проєкт журналістики даних. Офіційний вебсайт. 2024. URL: <https://texty.org.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).
27. Йордан Г., Синоруб Г. Інструменти штучного інтелекту в журналістській практиці: верифікація контенту. *Регіональна журналістика в Україні: історія, реалії, виклики, перспективи : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції* / за ред. С. В. Семенко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. № 9. С. 60–66.
28. Конструктор вправ. Збірник практичних завдань з інфомедійної грамотності, інтегрованої до фахової підготовки студентів-журналістів / Відп. ред. та упоряд. Будівська Г., Дуцик Д., Тараненко О. Київ: IREX, 2022. 68 с. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/konstruktor-vprav-irex/> (дата звернення: 25.01.2025).
29. Синоруб Г. П., Йордан Г. М., Мединська О. Я., Особа Н. М. Механізми формування інфомедійної грамотності у студентів педагогічних спеціальностей. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2022. № 1. С. 106–116. URL: <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/261434> (дата звернення: 25.01.2025).

Yordan H. M., Tarasiuk V. Yu., Lavryk O. V. INFLUENCE OF FACT-CHECKING ON INFORMATION QUALITY IN THE ERA OF DIGITAL JOURNALISM

The article examines the impact of fact-checking on the formation of digital standards of journalism in the context of an increasing amount of disinformation. It is established that fact-checking is one of the main tools for ensuring the reliability of information, which contributes to raising standards of ethics and media literacy. The relevance of the study is due to the need to adapt journalistic processes to the challenges of the digital age, when the dynamics of information dissemination often exceed the possibility of its verification, which creates significant threats to the information security of society. The purpose of the study is to analyze the main

challenges and limitations in the process of implementing fact-checking, identify the main criteria for assessing the reliability of facts, and develop recommendations for improving methods of information verification in the context of the development of digital standards of journalism. The study uses a systematic approach, methods of content analysis, comparative analysis, and a structural-functional approach to study the relationships between fact-checking, digital standards of journalism, and information security. The results of the study identified the main challenges affecting the effectiveness of fact-checking, including the insufficient level of technological integration of verification tools, the low level of qualification of journalists in the use of digital technologies, limited access to reliable sources of information, and the lack of clear legislative regulation of the activities of fact-checking platforms. In the context of improving the process of verifying facts, criteria for assessing their reliability were proposed, in particular, the reliability of the source, the consistency of facts, provability, analysis of digital connections, and contextuality. It was proven that improving fact-checking methods is possible through the implementation of automated verification systems, such as text processing algorithms and metadata analysis, standardization of information verification processes, development of educational programs for journalists, and creation of transparent mechanisms for public reporting on verification methods. The conclusions of the study emphasize the importance of a comprehensive approach to the development of fact-checking, which should take into account technological, educational, and legal aspects. Prospects for further research are related to studying the impact of innovative technologies, such as artificial intelligence and blockchain, on increasing the transparency of journalistic processes.

Key words: media literacy, digital standards, analytical journalism, information accuracy, verification technologies.